ADerg 2018; XXIII:143-164

Kyme İDÇ Nekropolisi'nden Bir Grup Mezar

[A GROUP OF TOMBS FROM IDÇ NECROPOLIS OF KYME]

SERHAT FOÇA

Keywords

Necropolis, Tomb, Aeolia, Kyme, IDÇ.

Anahtar Kelimeler

Nekropolis, Mezar, Aiolis, Kyme, İDÇ.

ABSTRACT

Sounding and rescue excavations conducted by Museum of Izmir were implemented on the parcels that belong to İDÇ Port Company. The excavated field that is 1 km away from Kyme settlement, is a part of southern necropolis which surrounded the city of Kyme. All tombs were located by spreading it over a wide area, rather than buried on top of each other. In this paper, sixteen graves were studied together with the findings from the graves. All buried inhumations of sixteen tombs were built as lids, roof tiles, and simple type. Totally sixteen dead persons who were laid down to the graves in the dorsal position, fifteen of them are adults and just one is child. It is determined that the IDC Necropolis was used in the 4th and 2nd century BC as a result of the data obtained from the graves..

ÖZET

İzmir Müzesi Başkanlığınca yürütülen kazı çalışmalarında, İDÇ Liman İşletmelerine ait parseller üzerinde sondaj ve kurtarma kazıları gerçekleştirilmiştir. Kazısı yapılan arazi, Kyme yerleşimine yaklaşık 1 km uzaklıkta, kenti çepeçevre saran nekropolis alanlarından, Kyme'nin güney nekropolisi içerisinde yer almaktadır. Nekropolis alanında ortaya çıkarılan ve kazısı yapılan tüm mezarlar üst üste gömüden ziyade, geniş bir alana yayılarak konumlandırılmıştır. Çalışmada on altı mezar değerlendirilmiş, içerisinden çıkan buluntularıyla birlikte incelenmiştir. On altı mezarın tümünde inhumasyon geleneği uygulanmış olup, mezarlar plaka kapaklı, çatı kiremidi ve basit tipte yapılmıştır. Bireyler mezarlara dorsal pozisyonda yatırılmış, on beşi yetişkin, biri çocuk olmak üzere on altı birey belirlenmiştir. Genel olarak mezar buluntularından elde edilen veriler neticesinde, İDÇ Nekropolünün MÖ 4. ve 2. yüzyıl tarihleri aralığında kullanıldığı belirlenmiştir.

Günümüzde Kuzey Ege Coğrafyası sınırları içerisinde yer alan Kyme kenti, Antik Çağ'da Aiolis Bölgesi'nde kurulmuştur. Strabon, Ephoros'tan aktardığı bilgilere dayanarak, Aiolis ve Ionia Bölgelerinde ki bazı yerleşimlerin isimlerini Amazon savaşçılarından aldığını ifade ederken, bu yerleşimlerden birinin Kyme olduğunu belirtmektedir.[1] Aiolis kentleri arasında en büyük ve iyisi, diğer Aiolis kentlerinin de başkenti olarak Kyme'yi sayan Strabon, kentin Aiolis kolonizasyonu sırasında Kleues ve Malaos adındaki iki oikistes tarafından kurulduğunu aktarmaktadır.[2] Bu iki kurucu, geldikleri yeri ölümsüzleştirmek adına Lokris'deki Phrikion Dağı'na dayanarak, Kyme kentine Phrikonis adını vermişlerdir. Kent topografik olarak değerlendirildiğinde, doğudan batıya doğru uzanan, Kuzey ve Güney Tepe olarak adlandırılan birbirine paralel iki yükselti ile bu tepelerin arasında denize açılan küçük bir düzlükte bulunmaktadır (Resim 1-2). Kentin kuzeydeki yerleşme sınırını Ksanthos çayı, güneydeki yerleşme sınırını ise buradaki tepenin güneyinde yer alan küçük bir ırmak oluşturmaktadır. Aiolis Bölgesinin çok önemli bir metropolü olan Kyme, kamu binaları, sosyal yapıları, sur duvarları gibi büyük çaptaki mimari oluşumları ve çevresindeki nekropolisler ile bunu kanıtlamaktadır. Ancak bölgenin zaman içerisinde tahrip olması, modern dönemlerde sanayi bölgesi olarak kullanılması nedeniyle, kent ve çevresi hakkında kısıtlı bilgilere sahibiz.

1 Strabon xii. 3. 21 (C 550).

2 Strabon xiii. 3. 6 (C 622).

İDÇ Nekropolisi

Kyme kentinin nekropolisleri, yukarıda bahsettiğimiz gibi kenti çepeçevre sarmaktadır. Kentin kuzey ve güney olmak üzere iki büyük nekropolisi tespit edilirken, bunlardan ilki, Ksanthos çayının kuzeyindeki tepenin güney eteklerinde bulunmaktadır. İkinci nekropol bölgesi ise güneydeki tepenin güneyinde, Yeni Foça yolunun sağındaki yamaçlarda yer almaktadır.[3] İzmir Müzesi tarafından yürütülen çalışmalarda, bu nekropollerin içerisinde yer alan, Gümrük,[4] Dört Yıldız,[5] Aytemiz,[6] Habaş,[7] Batı Liman[8] ve Samurlu[9] alanlarında kazı faaliyetleri yapılmıştır. Kyme Güney Nekropolisinin[10] sınırlarına giren İDÇ Nekropolisi ise Kyme kentine yaklaşık 1 km uzaklıktadır. Bu yakın mesafe göz önüne alındığında, Kyme ile ilişkisinin, nekropolis-kent bağlamında değerlendirilmesi gereken alan, topografik olarak güneyden kuzeye ve batıdan doğuya doğru eğimli inen tüflü bir yapıya sahip arazi içerisinde yer almaktadır. İzmir Müzesi başkanlığında 2007 yılında sondajlar ile başlayan ve 2008-2011 yılları arasında kurtarma kazısı olarak devam eden çalışmalar neticesinde, 626 adet mezar alan içerisinde ortaya çıkarılmış, tüm mezarların kazısı yapılmıştır.

Mezar Tipleri

Alanda ortaya çıkarılan mezarların büyük çoğunluğu, arazinin yumuşak kayaç tabakası içerisinde bir gömü çukuru açıldıktan sonra, ölen bireyin bu çukura gömülüp üzerinin belli materyaller kullanılarak kapatılmasıyla oluşturulmuştur (taş, kiremit vb.). Bunun yanı sıra nekropolis içerisinde taş lahit ve sanduka mezarlar da ortaya çıkarılmıştır. Ölen bireyler ağırlıklı olarak inhumasyon, çok az sayıda da kremasyon geleneği uygulanarak defin edilirken, mezarların içerisine belli bir yön birliği olmaksızın, bedenleri sırt üstü (dorsal); başları ise farklı yönlere bakar şekilde yerleştirilmiştir. Nekropolisin geneline bakıldığında da baskın gözüken çatı kiremidi ve üzeri kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar bu çalışmada iki ana tip olarak gözükmektedir. İncelediğimiz on altı mezarın sekizini oluşturan kireçtaşı plaka kapaklı inhumasyon mezarlar, uygulanışı bakımından birbirine benzer biçimde yapılmışlardır. Toprak içerisinde bir çukur açılıp ölen birey bu çukura bırakıldıktan sonra, üzeri iki yüzü de nispeten düzgün olan beş ya da altı adet kireçtaşı plaka ile kapatılmasıyla oluşturulmuştur[11]. Çocuk bireyler için yapılan mezarlarda ise iki plakanın kullanıldığı görülmektedir. Ürkmez, Samurlu Nekropolisi'nde ortaya çıkarılan bu tip mezarlar üzerine yaptığı değerlendirmede, Myrina ve Kolophon nekropolislerinde de benzer mezarların uygulandığını ifade ederek, sadece Aiolis'e özgü bir tip olarak değil daha geniş bir coğrafyada tercih edildiğini kanıtlamaktadır[12]. İsimlendirme konusunda Atila, Taş Kapaklı Basit Toprağa Gömü, Ürkmez ise Taş Kapama Mezar ibaresini kullanmıştır. Söz konusu mezarlar, nekropolis alanında çoğunlukla içi toprak dolmuş biçimde tespit edilirken, çok nadir olarak gömü çukuru toprak ile dolmayan, orijinal halini büyük oranda korumuş olan doğrudan iskeletin ulaşıldığı bazı mezarlar da gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, kazılan gömü çukurunun toprak bir sanduka teknesi, kapatılan taş plakaların ise sanduka kapağı olarak kullanıldığı düşünülmelidir.[13] Bu nedenle söz konusu mezarlar için Basit Sanduka Mezar adlandırılması tartışılmalıdır.[14] Ancak terminolojik bir kargaşaya sebep olmamak adına, her iki araştırmacının isimlendirmesine yakın olarak kireçtaşı plaka kapaklı mezar ibaresini kullanmayı bu çalışmada tercih ettik. İDÇ Nekropolisi'nde kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar ağırlıklı olarak MÖ 4. yüzyıla tarihlenmektedir. M-11 mezarı MÖ 3. yüzyıl ilk yarısına, M-15 ise en geç mezar olarak MÖ 2. yüzyıl ilk

3 İdil 1989: 506.

4 Ünlü ve Özsaygı 2007: 13-24.

5 La Marca 2010: 404.

6 İren 2008: 613-638.

7 Korkmaz ve Gürman 2012: 69-71.

8 Konak ve Selçuk 2012: 185-198.

9 Ürkmez 2014: 337-381.

10 İdil 1989: 512.

11 Kyme Doğu Nekropolisi içerisine giren Habaş ve Samurlu Kurtarma Kazılarında aynı biçimde yapılmış mezarlara ulaşılmıştır. Atila vd 17, Res. 8-9; Ürkmez 2014: 341-345.

12 Ürkmez 2014: 342, dipnot 5.

13 Nekropol alanında ortaya çıkarılan bir sanduka mezar, teknik bakımdan bu tip mezarlarla benzerlik göstermektedir. Üstü aynı şekilde taş/plaka ile kapatılan sanduka mezarın gömü çukuru, uzun ve kısa kenarlarda dikine koyulmuş taş bloklarla oluşturulmuştur. Söz konusu mezar ile karşılaştırmak için bkz. Foça 2011: 24, Levha 49.

14 Kuzeybatı Ege Nekropolisleri ve mezar tipleri üzerine kapsamlı bir doktora çalışmasını yapan Kahraman Yağız, bu tip ve buna yakın benzerlikte ki mezarlar için bir genelleme yaparak "Basit Sanduka" ismini kullanmıştır. Bkz. Yağız 2012: 305.

yarısını göstermektedir.

Değerlendirdiğimiz ikinci grup olan çatı kiremidi mezarlar terminolojide beşik çatılı ya da stroter mezar olarak isimlendirilmektedir. Birçok nekropoliste baskın bir tip olarak görülen bu mezarlar, 35-40 cm derinliğinde gömü çukuru kazılıp, ölen birey bu çukur içerisine yerleştirildikten sonra uzun kenarında üçer adet çatı kiremidinin karşılıklı çatılması, kısa kenarlarında oluşan boşluğun ise dikine koyulan birer çatı kiremidi ile kapatılmasıyla mezar meydana getirilir. En erken örnekleri Geç Arkaik Dönem'de Kıta Yunanistan'da görülen bu mezarlar[15], Batı Anadolu'da Kyme'ye yakın ve uzak birçok merkezde tespit edilmiştir[16]. İncelediğimiz dört çatı kiremidi mezarda birbirine yakın zaman dilimlerine tarihlendirilmiştir. En geç MÖ 3. yüzyıl ilk yarısını gösteren M-14 dışında diğer üç örnek kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar ile birlikte tercih edilmiştir.

Üzerinde herhangi bir kapatma materyali bulunmadan, ölen bireylerin iskeletlerinin doğrudan ele geçtiği mezar tipi, terminolojide basit inhumasyon gömü olarak adlandırılmaktadır. Anadolu'da en eski ve basit ölü gömme biçimi olarak bilinen[17] bu tip mezarlar, dikdörtgen biçimde bir gömü çukuru açıldıktan ölen bireyin bu çukur içerisine yerleştirilmesiyle meydana getirilmektedir. İncelediğimiz iki basit gömü, mezar içi kontekstlerin doğrultusunda en erken örneği MÖ 3. yüzyıl ilk yarısına, en geçi ise MÖ 2. yüzyıla tarihlendirilmelidir.

Mezar Buluntuları

Değerlendirilen on altı mezardan ele geçen buluntular arasında rakamsal olarak en yoğun olan grup unguentariumlardır. İlk kez Fransız arkeologlar tarafından literatüre geçirilen ve MÖ 4. yüzyıl ortasından itibaren görülen unguentariumlar, yüzyıllar içerisinde form değişiklikleri göstererek, uzun süre kullanılmıştır.[18] Kullanım amacı bakımından cenaze törenlerinde ağıt yakan kişilerin gözyaşlarını akıttığı bir kap olarak öne sürülmektedir.[19] Antik kaynaklar üzerinden bakıldığında ise, vasa unguentaria sözcüğünü kullanan Pilinius'un bu kapları işaret ettiği düşünülmektedir.[20] Unguentariumlar, nekropolislerde bir mezar hediyesi olarak mezarların içerisine bırakılmasının yanı sıra, günlük kullanım kabı işleviyle birçok merkezde ele geçmiştir. Bu kaplar, sıvı baharatlar, bal, sirke gibi ürünlerin saklanması ve korunması için ideal bir forma sahip olmasının yanında, sıvı ya da krem kokuların saklanması içinde tercih edilmişlerdir.[21] Kadın bireyler günlük yaşamlarında bu formu krem koymak için kullanırken, erkek bireyler günlük hayatta bu amaçla kullanmamışlardır. Fakat gömülen erkek bireylere öldükten sonra ritüel sırasında yüzlerine krem uygulandığı için, unguentariumların erkek mezarlarına da mezar hediyesi olarak bırakıldığı düşünülebilir. Ayrıca bu kapların kutsal alanlara sunu için de bırakıldığı düşünülmektedir.[22] Unguentariumların kökeniyle ilgili çeşitli görüşler ortaya atılırken, ilk çıkış yerinin İspanya'daki Ampurias bölgesi olarak önerilirken, İskenderiye'de ele geçen buluntular da erken örnekler olarak gösterilmektedir.[23] Susan Rotroff ise erken unguentariumları şişkin gövde ve ayaksız formuyla Cypriot Bichrome V Amphora örnekleriyle yakın benzerlikler gösterdiğini ileri sürülmektedir.[24] Ege ve Akdeniz coğrafyasında ki merkezlere göz atıldığında, Kerameikos,[25] Eretria,[26] Tarsus[27] ve Korinth[28] buluntuları arasında da erken unguentarium formlarını görmekteyiz. Temel olarak unguen-

15 Philipp 1981: 149.

16 Batı Anadolu'da bulunan benzer çatı kiremidi mezarlar için bkz. Antandros, Yağız 2012: 294-296; Assos, Arslan 2009: 54-55, Klazomenai, Tzannes 2004: 108 (Monastirakia Nekropolisi), Güngör 2006: 65 (Yıldıztepe Nekropolisi), Hürmüzlü 2003: 219-220 (Akpınar); Ephesos, Evren ve İçten 1997: 46-47, Phokaia, Özyiğit 2000: 45; Miletos, Von Graeve 1997: 537.

17 Şimşek vd 2015: 127.

18 Gauckler 1915: 545. "Lacrimaria" ve "balsamaria" terimleri de unguentariumları isimlendirmede tercih edilmiştir. Anderson-Stojanovic 1987: 105.

19 Birçok bilim insanı tarafından bu görüş reddedilmektedir. Anderson-Stojanovic, bu görüşün Zebur'da bir pasajda geçen (56.8) gözyaşlarımı şişene akıt ifadesinden yola çıkarak ortaya atıldığını söylemektedir.

20 Plinius, nh 36, 12.

21 Daremberg ve Saglio 1963: 591; Thompson 1934: 473; Agora xxxiii 2006: 137-138.

22 Nohlen ve Radt 1978: 83.

23 Thompson 1934: 335.

24 Rotroff 1984: 258.

25 Kerameikos ix 1959: 158.

26 Metzger 1998: 183.

27 Tarsus i 1950: 231.

28 Corinth xiii 1964: 166.

tariumlar fusiform, bulbous olmak üzere iki biçimde üretilen unguentariumlar[29], ilk olarak MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmaktadır. Bu dönemdeki form, dışa dönük ağız profilinden sonra, kısa ve omuza doğru incelen boyuna sahiptir. Kaideye doğru daralan gövde, topaç şeklinde olurken, erken örneklerde gövde ile kaide arasında ayak kısmı görülmezken, geçiş kaideye doğrudan ayak olmadan olmuştur. Değerlendirdiğimiz unguentariumların tamamı fusiform biçiminde üretilen örnekler olup, tümü mezar kontekstleri içerisinden bulunmuştur. M-4.2 numaralı unguentarium (Çizim 1-7, Levha 2-7) kısa ve omuza doğru incelen boyun, topaç gövde ve ayaksız kaide kısmıyla erken dönem unguentariumlara bir örnektir.[30] Diğer erken örnekler ise M-3.1[31] (Çizim 1-4, Levha 2-4) ve M-3.2[32](Çizim 1-5, Levha 2-5) numaralı unguentariumlardır. Her iki buluntuda, gövdenin hafif yumuşadığı görülürken, gövdeden kaideye geçiş, ilk örneklerde olduğu gibi ayaksız olarak olmuştur. Bu iki buluntuda benzer örneklerin paralelinde MÖ 4. yüzyıl ortasındaki erken unguentariumlara örnektir. MÖ 4. yüzyılın sonlarına doğru gövde ile kaide arasında ayak kısmı ortaya çıkmaya başlarken, bu geçişin görüldüğü en iyi örnek M-6.1 (Çizim 1-9, Levha 1-9) numaralı buluntudur. Gövde, erken unguentarium örneklerine göre topaç formunu korurken, gövdeden kaideye geçişte ayak kısmının oluşmaya başladığı görülmektedir. Bu örneği, MÖ 4. yüzyıl son çeyreğine tarihlemek mümkündür.[33] MÖ 4. yüzyıl sonlarına doğru unguentariumların boyun kısımları incelmiş, topaç gövde formu yumuşayıp şişkinliği azalarak uzamaya başlamıştır. Gövdeden kaide geçişte ise ayak kısmının oluştuğu net görülmektedir. M-9.1,[34] (Çizim 2-17, Levha 3-17) M-5.1,[35] (Çizim 1-8, Levha 2-8) M-12.1,[36](Çizim 2-22, Levha 3-22) M-10.1,[37] (Çizim 2-19, Levha 3-19), M-13.1,[38](Çizim 2-24, Levha 3-24), M-13.2[39] (Çizim 2-25, Levha 3-25) ve M-13-3[40] (Çizim 2-26, Levha 3-26) numaralı unguentariumlar incelmeye başlayan gövde ve ortaya çıkan ayak kısımlarıyla, MÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. İncelediğimiz mezarlar içerisinde yoğun olmayan unguentariumlar, MÖ 3. yüzyıla tarihlendirilen örneklerdir. M-11.1 (Çizim 2-20, Levha 3-20) numaralı unguentarium, uzayan boyun kısmı, yumuşayan gövde ve belirginleşmeye başlayan ayak kısmı ile MÖ 3. yüzyılın erken örneklerinden biridir[41]. M-14 mezarından gelen M-14.1,[42] (Çizim 2-27, Levha 3-27) M-14.2,[43](Çizim 2-28, Levha 3-28) ve M-14.3[44](Çizim 2-29, Levha 3-29) numaralı üç adet unguentarium ise uzayan boyun kısımları ve iğ formuna yaklaşmaya başlayan gövdeleri

29 Lafli 2003: 155.

30 MÖ 4. yüzyıl ortasına tarihlendirilen paralel örnek için bkz. Anderson-Stojanovic 1987: 108, Fig. 2; Korinth'de mezar konteksti içerisinden bulunan yakın örnek için bkz. Corinth xiii 1964: Pl. 76, No. 491.

31 Atina Agorasında bulunan benzer örnek için bkz. Agora xii 1971, Taf. 63, No. 1491; Aegina depozitlerinde ele geçen örnek için bkz. Smetana-Scherrer 1982: Taf. 55, No. 700.

32 Atina Agorasında ki aynı tarihli örnek için bkz. Agora xii 1971, Taf. 63, No. 1491; Aegina'da ortaya çıkarılan benzer unguentarium için bkz. Smetana-Scherrer 1982: Taf. 55, No. 700.

33 Korinth Kuzey Nekropolisi'nde mezar kontekstinden bulunan benzer örnek için bkz. Corinth xiii 1964, Pl. 76, 491; Aegina'da bulunan yakın unguentarium için bkz. Smetana-Scherrer 1982: Taf. 55, No. 704.

34 Kerameikos Nekropolisi'nde mezar kontekstinden ele geçen benzer örnek için bkz. Kerameikos ix 1959, Taf. 67, No. 356, 1.

35 Korinth'de mezar içerisinden bulunan benzer unguentarium için bkz. Corinth xiii 1964 Pl. 76, No. 357.

36 Benzer örnekler için bkz. Braun 1994, TAF. 7Y, QO 41; Eridanos Nekropole 1996, Beilage 59, No. 170 (HS 200), 2.

37 Kıbrıs örneği ile karşılaştırılması için bkz. Cyprus iv 1956: Fig. 24, No. 21.

38 Eretria'da bulunmuş benzer örnek için bkz. Metzger 1998, 196, ABB. 224, No. 430; Kerameikos Nekropolis'inde ele geçen unguentariumla karşılaştırmak için bkz. Kerameikos ix 1959: Taf. 67, No. 357.

39 Kerameikos Nekropolisi'nde ortaya çıkan yakın unguentarium için bkz. Kerameikos ix 1959: Taf. 67, No. 355/3.

40 Atina Agorası depozitlerinde bulunan yakın unguentariumlar için bkz. Agora xii 1971, 340, Pl. 363, No. 1491; Agora xxxiii 2006: 289, Fig. 62.

41 Benzer örneklerle karşılaştırmak için bkz. Kerameikos ix 1959, Taf. 96, E-96-1; Agora xxxiii 2006: 200, Fig. 62, No. 420.

42 Kerameikos Nekropolisi'nden bulunan benzer unguentarium için bkz. Kerameikos ix 1959: Taf. 96, E 88/1; Atina Agorası'nda bulunan benzer örnek için bkz. Agora xxxiii 2006, 290, Fig. 62, No. 420.

43 Atina Agora'sı depozitlerinde ele geçen unguentarium için bkz. Agora xxxiii 2006: 290, Fig. 62, No. 420.

44 Atina Agora'sında ki unguentarium ile karşılaştırmak için bkz. Agora xxxiii 2006: 290, Fig. 62, No. 415.

ile MÖ 3. yüzyılın geç örneklerindedir. M-16.1[45] (Çizim 2-33, Levha 2-33) ve M-15.1[46] (Çizim 2-32, Levha 2-32) uzun boyun, gövdede oluşan iğ formu ve gövde ile kaide arasında ki uzun ayakları ile MÖ 2. yüzyıla tarihlenmektedir.

Lekythoslar, unguentariumlar ortaya çıkmadan önce, MÖ 4. yüzyıl ortalarına kadar, mezarlara gömü hediyesi olarak bırakılmışlardır. Temel olarak düz konik ağızlı, tek kulplu, dar silindirik boyunlu, uzun ve oval gövdeli bir biçime sahip olan bu kap formu, mezarlara hediye olarak bırakılmasının yanı sıra günlük yaşamda yağ ve parfüm koymak amacıyla da işlev görmüştür. MÖ 6. yüzyıl başından itibaren, MÖ 4. yüzyıl sonuna kadar lekythoslar, kronolojik değişim göstererek farklı biçimlerde üretilmiştir. Siyah figürlü lekythoslar, Attika'da MÖ 6. yüzyıl sonu ile MÖ 5. yüzyıl sonu arasında nekropolis alanlarında mezar hediyesi olarak yoğun bir şekilde kullanılmıştır.[47] Sonrasında ise Solon Dönemi'nde, mezar stellerinin yasaklanmasıyla, yeni bir eğilim olarak ortaya çıkan beyaz zeminli lekythoslar, MÖ 5. yüzyıl sonlarından itibaren yaklaşık 60 yıl boyunca mezarların başına stel olarak konulmuştur.[48] MÖ 5. yüzyıl başlarından itibaren ise, küçülen boyutlarıyla, kullanılmaya devam etmiş, MÖ 4. yüzyıla kadar üretimleri sürmüştür. Temel olarak üç ana tipe ayrılan lekythoslar, MÖ 6. yüzyılın ilk yarısı boyunca karakteristik olan boyundan kaideye geniş gövdeli Tip I (Daienera Tipi), MÖ 6. yüzyılın ortasında başlayıp MÖ 5. yüzyıl boyunca yoğun kullanılan ince gövdeli Tip II (Silindirik Tip) ve MÖ 5. yüzyılın ortasından itibaren MÖ 4. yüzyıl ortalarına kadar yoğun üretimi olan geniş yuvarlak kaideli, bodur gövdeli Tip III (Bodur Tip) olarak sınıflandırılmaktadır. [49] Tip III olarak sınıflandırılan bodur lekythoslar, İDÇ Nekropolisi'nde ortaya çıkarılan mezarların içine mezar hediyesi olarak yoğun bir şekilde bırakılmışlardır. M-1 mezarı içerisinden çıkan ağ motifli, yerel üretim bodur lekythos (Çizim 1-1, Levha 2-1), incelediğimiz mezar buluntuları arasında tek örnektir. Düz kenarlı, konik ağız formlu, silindirik boyunlu bu tip, ağ motifli bezemesi ve boyunda ki siyah firnis uygulaması ile birçok merkezde görülmektedir.[50] Buluntu paralel örneklerin yardımıyla M.Ö. 375-350 arasına tarihlenmektedir.[51] Diğer buluntu ise, M.Ö. 4. yüzyıl ortalarında ortaya çıkan, erken unguentarium örneklerine lekythostan geçiş yapan, M-2.1 numaralı pişmiş toprak kulpsuz lekythos (Çizim 1-2, Levha 2-2) buluntusudur.[52] Ünik bir buluntu olarak dikkat çeken bu formun en önemli ayrımı, lekythoslardaki kulbun kaybolarak unguentariumlara geçişte bir örnek teşkil etmesidir.

İncelediğimiz mezarlarından gelen tek amphoriskos örneği M-7 içerisinden çıkan M-7.1 (Çizim 1-11, Levha 2-11), numaralı buluntudur. Terminolojik olarak küçük amphora olarak tanımlanan bu tip kaplar, parfüm veya diğer kozmetik ürünleri saklamak için kullanılan bir formdur. Lekythos, unguentarium gibi haznesi yuvarlak olan formlar daha çok Grek Dünyasında tercih edilirken, amphoriskos gibi uzun formlu, dar gövdeli şişeler yakın doğuda kullanılan şişelerdir.[53] Kendi içinde küçük farklılar olsa da MÖ 5. ve 4. yüzyıla tarihlendirilen amphoriskoslar, Labraunda[54], Rodos[55], Metropolis[56], Chios[57], Mylasa[58], Mi-

45 Kerameikos Nekropolisi'nde mezar içinden gelen benzer örnek için bkz. Kerameikos ix 1959: Taf. 69, No. 387 6-7.

46 Metropolis seramik depozitlerinde bulunan benzer unguentarium için bkz. Gürler 1994: Çiz. 38, Lev. 28, No. 134.

47 Boardman 2003: 115.

48 Kurtz 1975: 4.

49 Richter ve Mılne 1935, 15.

50 Özellikle Olynthos depozitlerinde, bu bezemeye çok sayıda sahip lekythoslar ele geçmiştir, Olynthos v 1933, Plate 146, No. 474-486, Plate 147, No. 487-490; Olynthos xiii 1950, Plate 102, No. 155,186-194, Plate 107, No. 164-17, Plate 108, No. 172-179.

51 Kıbrıs'ta Helenistik I tabakası içerisinde görülen benzer lekythos için bkz. Cyprus iv 1956, 59, Fig. 22-3. Karaçallı Nekropolisi'nde mezar kontekstinden ele geçen benzer lekythos için bakınız. Çokay-Kepçe 2006: 120, Kat. No. SF 13

52 Benzer örnek için bkz. Lafli 2003: Taf. 48-A.

53 Berlin-Slane 1997: 54.

54 Unguentarium olarak sınıflandırılan örnekler için bkz. Hellström 1965: 27, Plate 12, no: 169-195.

55 Mezar kontekstlerinden bulunan örnekler için bkz. Clara Rhodos ii 1928, 141, Fig. 19, Clara Rhodos iii 1929, 45, Fig. 31, 246, Fig. 243, Clara Rhodos iv 1931, 162, Fig. 161, 166, Fig. 166, 176, Fig. 181, 210, Fig. 223, 287, Fig. 316, Clara Rhodos vi-vii 1932: 448, Fig. 3.

56 Gürler 1994, 76, Çizim 42, Levha 32, No. 150-151.

57 Araştırmacılar mezar içinden tespit edilen iki örneğin çocukların oynaması için yapıldığını aktarmıştır. Anderson vd. 1954: 146, Plate 7, no: 132 ve 162.

58 Mylasa'da Geç Klasik, Erken Helenistik amphoriskoslar için bkz. Kizil 2009: 408-409, Resim 25, 26, 40, 111, 162, 165.

let[59], Ephesos[60] buluntuları arasında görülmektedir. İncelediğimiz amphoriskos kullanılan kil yapısına bakıldığında bir ithal üretim olup, dışa dönük ağız kenarlı, silindirik boyunlu, armudi gövdeli, düğme diplidir. Boyundaki iki kulbu omuza dikey olarak bağlanan buluntu, MÖ 350-300 tarihleri arasına tarihlenmektedir.[61]

Helenistik Dönem nekropolis alanlarında mezar hediyesi olarak bırakılan yaygın bir grupta kâselerdir. M.Ö. 5. yüzyıl sonlarında Olynthos'ta Attika üretimi kaseler, erken örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. [62] Erken Helenistik Dönem'e kadar devam eden örneklerde form gergin, gövde derin, ayak yüksek ve gövde profili şişkindir. Bu dönem özellikleri gösteren, M-8 mezarı içerisinden gelen, M-8.2[63] (Çizim 1-14, Levha 2-14), ile M-12 mezarından bulunan M-12.2[64] (Çizim 2-23, Levha 3-24), numaralı içe dönük ağızlı kâseler, benzer örneklerin paralelinde M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. M-8-3[65] (Çizim 1-15, , Levha 2-15) ve M-8.4[66] (Çizim 1-16, Levha 2-16) numaralı iki kase, M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. Bunun yanında, aynı mezar içerisinden çıkan M-8.1 (Çizim 1-13, Levha 2-13), numaralı tek kulplu maşrapa buluntusu, kontekstin içinde yer alan kâselerin yardımıyla M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlendirilmelidir.

Nekropolis alanlarında, mezar hediyesi olarak bırakılan bir başka grup ise kandillerdir. Diğerlerine göre, az sayıda bırakılan bu buluntu grubunun hangi amaçla bırakıldığı tartışmalıdır. Genel anlamda bakıldığında, kandilin mezar içine bırakılması geleneği, İDÇ Nekropolisi'nde çok görülen bir durum değildir ancak az sayıda da olsa mezar içerisinden kandiller tespit edilmiştir. İncelediğimiz mezarlar arasında, M-11.2 (Çizim 2-21, Levha 3-21) numaralı kandil bu örneklerden biridir. Ayakucundan gelen ve çark yapımı olarak üretilen kandilin burun kısmındaki fitil deliğinde siyah yanık izi mevcuttur. Olasılıkla, öncesinde kullanılmış ya da o andaki ritüel sonrasında mezara bırakılmış olan kandil MÖ 3. yüzyıla tarihlendirilmektedir. [67]

Mezar hediyesi bırakma geleneğinde en çok başvurulan ürünlerden biri olan figürinler, hem yetişkin hem de çocuk bireylerin mezarlarından ele geçerken, özellikle çocuk ve genç kız/erkek mezarlarında çeşitlilik göstermektedir. M-7 çocuk mezarı içerisinden gelen M-7.2 (Levha 2-12) numaralı horoz figürini bu çalışmada incelediğimiz iki örnekten biridir. Yuvarlak bir kaide üzerinde, ayakta duran figürinin kanat, kuyruk ve ibik detayları işlenmiştir. Genellikle, çocuk mezarlarından bulunan hayvan figürinleri Hades'in dünyasında oynamaları amacıyla mezarlara bırakıldığı düşünülmektedir.[68] Horoz figürinleri ise erkekler için konulan bir hediye olmasına rağmen, genç kız mezarlarında da rastlanmaktadır. İncelediğimiz buluntu, kontekstin de yardımıyla MÖ 350-300 arasına tarihlendirilmektedir.[69] Değerlendirdiğimiz diğer örnek ise, M-16 basit mezardan ortaya çıkarılan, M-16.2 numaralı pişmiş toprak kadın figürinidir (Levha 3-34 a ve b). Ayakta ve giyimli tasvir edilen bu figürinin her iki kolu da himationun içinde, sağ eliyle himationun yakasını tutmakta olup sol elini ise kalçasına dayamıştır. Tanagra stilinde üretilen kadın figürinlerin de sıklıkla görülen bu duruşa sahip heykelcikler, bazı uzmanlar tarafından "Sophokles tipi" olarak adlandırılmaktadır. Bunun nedeni, tragedya yazarı Sophokles'in betimlendiği, orijinali bronz olan bir heykel tipinin duruş biçiminin kullanılmış olmasıdır. Bu duruşa sahip figürinlere Helenistik dünyanın pek çok merkezinde rastlanmaktadır.[70] Himationda da bu duruş şekline göre kıvrımlar oluşmuştur. Kumaştaki

59 MÖ 4. yüzyıl sonları-MÖ 3. yüzyıl başlarına tarihlendirilen çatı kiremidi ve inhumasyon mezarlardan ele geçen amphoriskoslar için bkz. Forbeck 1998: 313, Taf. 222.2-3, 341-342, Taf. 260.1-6, 381, Taf. 350.2, 384, Taf. 361.1-2, 388, Taf. 373.3-4, 393-394, Taf. 383.2-3, Taf. 384.1-4.

60 Ephesos'tan mezar içlerine bırakılan amphoriskos örnekleri için bkz. Scherrer-Trinkl 2006: 159, Taf. 36, Abb. 163-167.

61 Mylasa'da mezarlık alandan bulunan Geç Klasik Döneme tarihlenen benzer için bkz. Kızıl 2009: 408-409, Res. 25.

62 Olynthos v: 872-878.

63 Atina Agorası'ndan bulunan yakın örnek için bkz. Agora xii 1971, 296, no. 841.

64 Buluntunun benzer örneği için bkz. Agora xii 1971: 296, No. 838.

65 Benzeri için bkz. Taylor 1957: Pl. XXXII, C-29-B.

66 Pergamon depozitlerinde ortaya çıkarılan benzer örnek için bkz. Schäfer 1968: Taf. 4, C: 20.

67 MÖ 3. yüzyıla tarihlendirilen benzer örnek ile karşılaştırmak için bkz. Tezgör ve Sezer 1995: 101, No: 273.

68 Kurtz ve Boardman 1971: 209.

69 Benzer örneklerle karşılaştırmak için bkz. Burn ve Higgins 2001: 253, Pl. 137, No. 2848, Mollard ve Besques 1963: 148. Pl. 182.

70 Becq ve Mathieux 2003: 199.

kıvrım, bu tipin ortaya çıktığı MÖ 4. yüzyıl kıvrımının işlenişine göre çok daha şematiktir. Bu şekilde ki kıvrım sistemi, MÖ 3. yüzyıla, hatta bu yüzyılın geç dönemlerine işaret etmektedir. Hafifçe sola kıvrılmış baş, uzun bir boynun üzerinde yer almaktadır. Boyunda görülen çizgiler "Aphrodite" veya "Venüs" kıvrımları olarak adlandırılmakta olup, pişmiş toprak kadın betimlemelerinde MÖ 3. ve 2. yüzyıllarda yoğun olarak kullanılmıştır. Ancak, bu çizgilerin kullanımı MÖ 2. yüzyıldan sonra azalmıştır.[71] "Knidos Saçı" adı verilen ve Knidos Aphroditesi'nin saç biçiminden esinlenen bu tipte, saçların ön kısmı yüzü çevreleyecek ve kimi zaman kulakları da kapatacak şekilde burkularak arkaya doğru yönlendirilir. İncelediğimiz örnek, alnın kenarından arkaya doğru burulan saç tutamlarının kalın oluşu ve başın arkasındaki topuzun şekliyle MÖ 3. yüzyılın sonu ile MÖ 2. yüzyılın başlarında görülen bir stildir.[72] Yuvarlak, dolgun yüz hatları ve kaş kemerleri ile burun çizgisinin birleşmiş olması, Klasik Dönem yüz stilini vurgulamaktadır. Alın, Helenistik Dönemde çok sık görüldüğü üzere saçların arasında bir üçgen şeklini almıştır. Bu üçgenin derin olması, Erken Helenistik Döneme ait bir özelliktir. Gözlerin küçük oluşu, uzun ve sivrilen burun, küçük ve kapalı ağız pişmiş toprak kadın figürinlerinde MÖ 3. ve 2. yüzyıllarda görülen özelliklerdir.[73] Benzer örnekler ve stilistik özellikler göz önüne alınırsa incelediğimiz bu kadın figürini örneğini, konteksin de yardımıyla, MÖ 3. yüzyılın sonu ile 2. yüzyılın başına tarihlendirildiğini söyleyebiliriz.

İDÇ Nekropolünde incelediğimiz mezarlardan gelen iki adet cam buluntu, iç kalıp tekniği ile üretilmiştir. M-9 mezarı içerisinden gelen hydrianın (Çizim 2-18, Levha 3-18) gövdesi, kobalt renkte, yarı saydam camdan yapılmış, üzerinde ki opak, sarı ve beyaz renkte cam sarılarak, bir alet yardımıyla aşağı doğru çekilerek dekor oluşturulmuştur. Aletin izleri dikey girintiler olarak görülürken, bir dikey, iki yatay kulp ve kaide sonradan takılmıştır. Ağız kenarı ise gövde ile aynı renkte cam sarılarak düzeltilmiştir. Doğu Akdeniz üretimi olan cam hydria, MÖ 4. yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.[74] Diğer buluntu ise M-14 mezarı içerisinden gelen alabastrondur (Çizim 2-31, Levha 3-31). Bu alabastronda, aynı şekilde, iç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilirken, gövde, kobalt renkte yarı saydam camdan yapılmıştır. Üzerine opak beyaz cam sarılarak boyunda, omuzda ve dipte düzensiz çizgiler, gövde ortasında zigzaglar oluşturulmuştur. Bu zigzagların oluşturulması sırasında kullanılan aletin izleri gövde üzerinde dikey girintiler olarak görülmektedir. Ağız kısmına gövde ile aynı renkte cam sarılarak bu kısım düzeltilmiştir. Uzun süreli bir kullanıma sahip olan bu form, MÖ 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenmektedir.[75]

Günlük yaşamda bireylerin kullandığı bir ürün olmasının yanı sıra, birçok toplum, aynaları ölen kişilerin gömülerinde mezar hediyesi olarak bırakmıştır. Pendergrast ölen kişinin ruhunu tutmak, kötü ruhlardan uzaklaştırmak için aynaların bırakıldığını ileri sürerken[76], Hartlaub ise günümüzde ki ilkel toplumların düşüncelerini baz alarak ölen ruhu temsil ettiğini belirtmektedir.[77] Çoğunlukla kadın mezarlarında bulunan bronz aynalar, İDÇ Nekropolisi'nde de yoğun bir şekilde ele geçen bir mezar hediyesidir. M-2 mezarı içerisinden gelen M-2.2 numaralı ayna buluntusu (Levha 2-3), disk formda olup, kenarları kalın ve iç bükey, üst kısmı düz biçimdedir. L şeklinde bir aparat kısmı olan ayna, mezara bu aparat kısmından bağlanıp, sarkıtılarak bırakıldığı ileri sürülebilir. Buluntu kontekstin yardımıyla MÖ 4. yüzyıla tarihlenmektedir.[78]

Sikkeler, ölü gömme geleneklerinde mezarlara bırakılan popüler bir ürün olarak kullanılmıştır.[79] Bu sikkelerin manevi anlamda ölünün yanında konulmasının amacı, Styks nehrini geçerken sandalcı Kharon'a verilmesi içindir.[80] Nekropolislerde, ağırlıklı olarak mezarların içerisine konulan sikkelerin büyük bir kısmı kafatası civarından

71 Burr-Thompson 1963: 30-31.

72 Burr-Thompson 1963: 37.

73 Burr-Thompson 1963: 28-30.

74 Paralel örnek için bkz. Hayes 1975: Pl. 2. No. 21.

75 Benzer örneklerle karşılaştırmak için bkz. Hayes 1975: Pl. 2. no. 20; Akat vd. 1984: Res. 10.

76 Pendergrast 2007: 1.

77 Hartlaub 1951: 23.

78 Doğrudan tarihlendirilmesi zor olan aynanın, MÖ 350-300 arasına tarihlenen bir mezardan gelen Samothrace örneği için bkz. Samothrace II 1998: 1030, 120-6; aynı şekilde mezar içerisinden ortaya çıkarılan ve MÖ 4. yüzyıla tarihlendirilen Argos'ta ki benzer örnekle karşılaştırmak için bkz. Bruneau 1970: 468, Fig. 84, No: 59.27.

79 Morris 1992: 105.

80 Toynbee 1996: 44.

bulunmaktadır. Sikkeler genellikle, gözlerin üzerine, ağız içine ya da yanak arasına bırakılmışlardır. Çalışmada incelediğimiz sikkeler kafatası çevresinde bulunması nedeniyle olasılıkla ağız ya da göz üzerine yerleştirilmesi olasıdır. M-6.2 (Levha 2-10) ve M-14.4 (Levha 3-30) numaralı her iki sikkenin de Kyme kent sikkesi olduğu belirlenmiştir. Arka yüzlerinde Kyme sikkelerinde sıklıkla darp edilen tek kulplu bir kap (kymillion) yer alırken, Kyme kentinin kısaltması olan, K monogramı sağ, Y monogramı ise sol yanında kullanılmıştır. Ön yüzlerinde, yine Kyme kentini simgeleyen, kartal figürünün betimlendiği düşünülmektedir ancak yüzey oldukça aşınmıştır.[81]

Değerlendirme

Aiolis Bölgesinin en önemli metropolü olan Kyme kentinin nekropol alanlarında birçok noktada kazı çalışmaları yapılmasına rağmen yayınlanmış veriler oldukça kısıtlıdır. Antik çağ coğrafyasında, nekropolisler kentlerin yerleşimleri dışında, tarım faaliyetlerinin yapılamadığı bölgelerde, savunma tahkimatlarının dışında ve ana yolların çevresinde tercih edilmiştir. Bu çalışmada incelediğimiz İDÇ Nekropolisinin, yukarıda bahsettiğimiz şartları taşıması bu düşünceyi doğrular niteliktedir. Halkın tarımsal faaliyetlerini gerçekleştiremeyeceği, çok kolay kazılabilen, tüflü bir kayaç içerisinde yer alan arazi üzerinde gömü çukurları açılarak mezarlar yapılmıştır. Kyme çevresinde, nekropolis olarak kullanılmaya uygun birçok alçak tepenin bulunması, üst üste gömüden ziyade geniş bir alana yayılarak mezarların yapılmasını olanaklı kılmıştır. Mezar sayısının kısıtlı olması, bireylerin sosyal statüsü ya da cinsiyeti gibi kişisel veriler ile ilgili yargılarda bulunulmasını sınırlamaktadır. İncelediğimiz mezarlar üzerinden değerlendirdiğimizde inhumasyon gömü yaygın gözükürken, kireçtaşı plaka kapaklı, çatı kiremidi ve basit mezarlar tespit edilen tiplerdir. Mezarların geneline baktığımızda, bir yön birliği söz konusu olmayıp, mezarlar alan içerisinde, dağınık halde, yapılmışlardır. Gömüsü yapılan bireylere ait iskeletlerin tümü sırt üstü (dorsal) yatar şekilde yerleştirilirken, başlarının konumlandırılması sağa ya da sola dönük değil, yukarıya bakar vaziyettedir.

Ağırlıklı olarak MÖ 4. yüzyıl ve MÖ 3. yüzyıl başına tarihlendirilen mezarların tipolojik bir değişime uğramadan aynı gelenekte devam ettiği belirlenirken, hediye bırakma geleneğinin bir değişim geçirdiği görülmektedir. En erken mezar hediyesi olan lekythosun, yerini MÖ 4. yüzyılın ortalarından itibaren görülmeye başlayan unguentariumlara bırakması bu durumu kanıtlar niteliktedir. En yoğun buluntu grubunu oluşturan ve neredeyse her mezardan ele geçen unguentariumlar mezarların tarihlendirilmesinde en önemli veri olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak alanın lokalizasyonunu, söz konusu mezarların tarihine bakarak, MÖ 4. yüzyıl ilk yarısından başlatmak uygun düşmektedir. M-1 mezarı içerisinden gelen lekythos buluntusu bu savı kanıtlamaktadır. En geç mezar buluntusu ise M-15 nolu mezar içerisinden gelen iğ formuna yaklaşan unguentarium olarak belirlenmiştir. Özellikle mezar hediyesi olarak bırakılan unguentariumların verdiği tarihlemelere dayanarak, incelediğimiz diğer buluntuların da paralelinde M.Ö. 4. yüzyıl ve MÖ 3. yüzyıl yoğun olmakla birlikte, MÖ 2. yüzyıla değin nekropol alanının kullanıldığı kanıtlanmaktadır. İDÇ Nekropolisi ve Kyme kentinin kazılmış diğer nekropolislerinden yapılacak yayın çalışmalarıyla çok daha kapsamlı verilere ulaşılması gerekmektedir.

Mezar Kataloğu (Levha 1)

M-1: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri beş adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireye ait iskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

M-2: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri beş adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen birey ait iskelet tahrip olmuştur.

M-3: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri dört adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireye ait iskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

M-4: İnhumasyon. Mezar, bir çukur açıldıktan sonra uzun kenarında altı adet, kısa kenarında iki adet olmak üzere bir çatı formu verilerek yapılmıştır. Mezar ve bireye ait iskelet oldukça zarar görmüştür.

M-5: İnhumasyon. Mezar, bir çukur açıldıktan sonra uzun kenarında altı adet, kısa kenarında iki adet olmak üzere bir çatı formu verilerek yapılmıştır. Mezar baskı sonucu tahrip olmasına rağmen bireye ait iskelet iyi korunmuştur.

M-6: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri beş adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireyin iskeleti genel hatlarıyla korunmuştur.

81 MÖ 325-250 aralığına tarihlendirilen benzer örneği her iki sikke ile karşılaştırmak için bkz. SNG COPENHAGEN 1945: Plate 2, No. 47.

M-7: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri bir adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireye ait yalnızca kafatası korunmuştur.

M-8: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri iki adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireye ait yalnızca kafatası korunmuştur.

M-9: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri dört adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireye ait yalnızca kafatası korunmuştur.

M-10: İnhumasyon. Mezar, bir çukur açılıp bireyin doğrudan bu alana bırakılmasıyla oluşturulmuştur. Mezarın üzerinin kapatıldığı kireçtaşı plaka kapaklar dağılmıştır. İskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

M-11: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri iki adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır.

M-12: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri beş adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireye ait iskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

M-13: İnhumasyon. Mezar, bir çukur açıldıktan sonra uzun kenarında altı adet, kısa kenarında iki adet olmak üzere bir çatı formu verilerek yapılmıştır. Bireye ait iskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

M-14: İnhumasyon. Mezar, bir çukur açıldıktan sonra uzun kenarında altı adet, kısa kenarında iki adet olmak üzere bir çatı formu verilerek yapılmıştır. Bireye ait iskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

M-15: İnhumasyon. Mezar, bir çukur kazılıp toprak bir sanduka oluşturulduktan sonra üzeri dört adet kireçtaşı plaka ile kapatılarak yapılmıştır. Ölen bireyin genel hatlarıyla korunmuştur.

M-16: İnhumasyon. Mezar, bir çukur açılıp bireyin doğrudan bu alana bırakılmasıyla oluşturulmuştur. İskelet genel hatlarıyla korunmuştur.

Buluntu Kataloğu (Levha 2-3, Çizim 1-2)

Katalog No: 1

Buluntu No: M-1.1

Adı: Pişmiş toprak lekythos

Ölçüler: h: 8.1 cm, AR: 3 cm, KR: 3.4 cm

Tanım: Düz ağız kenarlı, konik ağız formlu, silindirik boyunlu, şişkin gövdeli ve halka kaidelidir. Gövde üzerinde dibe kadar uzanan ve simetrik olmayan baklava dilimi motifleri yer almaktadır. Bu baklava motifleri üzerine çok hafif nokta bezeme yapılmıştır. Ancak bu bezemeler belirgin değildir. Kabın ağız kenarından başlayıp kulbun boyun ile birleştiği bölüme kadar firnis izleri mevcuttur. Bu firnisli kısımdan, omuza kadar, dil motifi izleri yer almaktadır. Hamur, az mika ve kum içermektedir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 7/6 (Reddish Yellow)

Astar/Firnis Rengi: 7,5 YR 7/8 (Reddish Yellow)

Firnis Rengi (Baklava Şekilleri): 7,5 YR 3/3 (Dark Brown)

Benzer Örnekler: Cyprus iv 1956, 59, Fig. 22-3; Çokay-Kepçe 2006: 120, Kat. No. SF 13.

Tarihlendirme: MÖ 375-350

Katalog No: 2

Buluntu No: M-2.1

Adı: Pişmiş toprak kulpsuz lekythos

Ölçüler: h: 7.2 cm, AR: 2.9 cm, KR: 2.9 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, konik ağızlı, uzun, silindirik boyunludur. Kaideye doğru daralan konik bir gövdeye sahiptir. Profilli, düz oturma düzlemli kaide üzerindedir. Gövdede, derin olmayan ve birbirine paralel yivler mevcuttur. Hamur, kum ve mika içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Astar/Firnis Rengi: 5 YR 4/6 (Yellowish Red)

Firnis Rengi: 5 YR 3/4 (Dark Reddish Brown)

Benzer Örnek: Lafli 2003: Taf. 48 a.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl ilk yarısı

Katalog No: 3

Buluntu No: M-2.2

Adı: Bronz ayna

Ölçüler: R: 9.3 cm, K: 0.5 cm

Tanım: Disk formlu, düz zeminli, kenarları kalın ve iç bükey biçimlidir. Aynanın üzerinde yoğun bir korozyon ve yeşil-mavi patina izleri görülmektedir.

Benzer Örnekler: Samothrace II 1998:1030, S 120-6; Bruneau 1970: 468, Fig. 84, No: 59.27.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı (Kontekst)

Katalog No: 4

Buluntu No: M-3.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 9.3 cm, AR: 1.7 cm, KR: 2.1 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan hafif şişkin gövdeli, dışa taşkın düz kaidelidir. Gövde üzeri yivlidir. Yüzeyindeki astar yer yer korunmuştur. Az mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi: 5 YR 4/8 (Red)

Benzer Örnekler: Agora xii 1971, Taf. 63, No: 1491; Smetana-Scherrer 1982: Taf. 55, No: 700.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: 5

Buluntu No: M-3.2

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 9.4 cm, AR: 1.6 cm, KR: 2 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan hafif şişkin gövdeli, dışa taşkın düz kaidelidir. Gövde üzeri yivlidir. Hamur, az mika ve

kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)

Astar Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)

Benzer Örnekler: Agora xıı 1971, Taf. 63, No. 1491; Smetana-Scherrer 1982: Taf. 55, No. 700; Eridanos Nekropole 1966: Beilage 53, 6/140.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: 6

Buluntu No: M-4.1

Adı: Pişmiş toprak oinochoe

Ölçüler: h: 16.5 cm, AR: 4.2 cm, KR: 5.6 cm

Tanım: Dışa çekik konik ağızlı, kısa ve kalın boyunlu, ovoid gövdeli, düz alçak kaidelidir. Boyundan itibaren, gövdenin şişkinleştiği kısma kadar dikey tek kulp ile bağlanmıştır. Hamur, mika, kalsit ve kum içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 5/6 (Yellowish Red)

Astar Rengi: 5 YR 5/8 (Yellowish Red)

Benzer Örnek: Bruneau 1970: 492, Fig. 149 et 150 (86.1).

Tarihlendirme: M.Ö. 4. yüzyılın ikinci yarısı (Kontekst)

Katalog No: 7

Buluntu No: M-4.2

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 10.8 cm, AR: 1.8 cm, KR: 2.4 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Hamur, mika, kalsit ve kum içerir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)

Astar Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)

Firnis Rengi (Boyunda): 2.5 YR 4/3 (Reddish Brown)

Benzer Örnekler: Corınth xıı 1964, Pl. 76, No. 491; Anderson-Stojanovic 1987: 108, Fig. 2.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyılın ortaları

Katalog No: 8

Buluntu No: M-5.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 10.8 cm, AR: 2 cm, KR: 2.2 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye daralan şişkin gövdeli, dışa taşkın düz kaidelidir. Hamur, mika ve kalsit içerir.

Hamur Rengi: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)

Astar Rengi: 7.5 YR 3/3 (Dark Brown)

Benzer Örnekler: Corınth XIII 196: Pl. 76, 491, No. 11; Kerameıkos ıx 1959, Taf. 67, No. 357; Thompson 1934: B-44.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl sonları

Katalog No: 9

Buluntu No: M-6.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 11.8 cm, AR: 1.9 cm, KR: 2.1 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, dışa taşkın düz kaidelidir. Hamur, kalsit ve az mika içerir.

Hamur Rengi: 5 YR 6/4 (Light Reddish Brown)

Astar Rengi: 5 YR 5/6 (Yellowish Red)

Benzer Örnekler: Corınth xıı 1964, Pl. 76, 491, No. 10**;** Smetana-Scherrer 1982: Taf. 55 No. 704.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl sonları

Katalog No: 10

Buluntu No: M-6.2

Adı: Bronz sikke

Ölçüler: R: 2.2 cm

Ön Yüz: Aşınmıştır

Arka Yüz: Tek kulplu kap (kymillion), sikkenin sağ tarafında K, sol tarafında Y monogramı yer almaktadır.

Benzer Örnek: Sng Copenhagen 47: Plate 2, No 47.

Tarihlendirme: MÖ 320-250

Katalog No: 11

Buluntu No: M-7.1

Adı: Pişmiş toprak amphoriskos

Ölçüler: h: 12.6 cm, AR: 2.3 cm, KR: 2 cm

Tanım: Dışa dönük ağız kenarlı, silindirik uzun boyunlu, armudi gövdeli, düğme diplidir. Boyundan çıkan oval kesitli iki kulp, omuza dikey olarak bağlanmıştır. Hamur, kum, mika ve kalsit içerir.

Hamur Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)

Astar Rengi: 7.5 YR 8/4 (Pink)

Benzer Örnek: Kızıl 2009, Resim 25.

Tarihlendirme: MÖ 350-300

Katalog No: 12

Buluntu No: M-7.2

Adı: Pişmiş toprak horoz figürini

Ölçüler: h: 13.2 cm, KR: 4.8 cm

Tanım: Yuvarlak bir kaide üzerinde, ayakta duran horoz figürinidir. Figürinin kanat, kuyruk ve ibik detayları işlenmiştir. Kalıp yapımı olup içi boştur. Kaide kısmında çok küçük bir delik vardır.

Benzer Örnekler: Burn ve Hıggıns 2001, 253, Pl. 137, No. 2848; Mollard-Besques 1963, 148, Pl. 182.

Tarihlendirme: MÖ 350-300

Katalog No: 13

Buluntu No: M-8.1

Adı: Pişmiş toprak tek kulplu maşrapa

Ölçüler: h: 8.6 cm, AR: 7.1 cm, KR: 4.2 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, şişkin karınlı, düz ve

yuvarlak kaidelidir. Boyundan başlayıp gövde ortasına dikey olarak bağlanan tek kulbu vardır. Hamur, az mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Astar/Firnis Rengi: İç, 5 YR 5/6 (Yellowish Red); Dış, 5 YR 5/6 (Yellowish Red)

Benzer Örnek: Cyprus IV 1956, Fig. 23, No. 21.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl son çeyreği (Kontekst)

Katalog No: 14

Buluntu No: M-8.2

Adı: Pişmiş toprak içe dönük ağızlı kâse

Ölçüler: h: 4 cm, AR: 6.5 cm, KR: 4.2 cm

Tanım: Hafif içe dönük ağız kenarlı olup kaideye doğru daralan gövdelidir. Kase, yüksek halka kaideye sahiptir. Hamur, kum ve mika içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)

Astar/Firnis Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)

Benzer Örnekler: Agora XII 1971, 302. Fig. 9, No. 946; Hayes 1991, 5 Fig. 2.

Tarihlendirme: MÖ 350-300

Katalog No: 15

Buluntu No: M-8.3

Adı: Pişmiş toprak minyatür kâse

Ölçüler: h: 5.1 cm, AR: 6.9 cm, KR: 2.6 cm

Tanım: Hafif içe dönük ağız kenarlı olan kase, kaideye doğru daralan gövdeli, yüksek halka kaidelidir. Hamur, kalsit, kum ve az mika içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 7/3 (Light Reddish Brown)

Astar/Firnis Rengi: İç, 5 YR 5/6 (Yellowish Red); Dış; 5 YR 5/3 (Reddish Brown)

Benzer Örnekler: Taylor 1957, Pl. XXXII, C-29-b; Hayes 1991, Fig. XLI, No. 11; Corınth XIII 1964, Fig. 129-2.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl son çeyreği

Katalog No: 16

Buluntu No: M-8.4

Adı: Pişmiş toprak kâse

Ölçüler: h: 7.5 cm, AR: 9.3 cm, KR: 3.2 cm

Tanım: Hafif içe dönük, inceltilmiş ağız kenarlı, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, alçak halka kaidelidir. Çok parçalı olup eksik parçaları tümlenmiştir. Hamur, bol kalsit ve az mika içermektedir.

Hamur Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)

Astar/Firnis Rengi: 7.5 YR 6/3 (Light Brown) iç ve dış

Benzer Örnek: Schäfer 1968 1968, 37, Taf. 4, C-20.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl son çeyreği (Kontekst)

Katalog No: 17

Buluntu No: M-9.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 9.4 cm, AR: 2 cm, KR: 2 cm

Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa silindirik boyunlu, hafif şişkin gövdeli, dışa taşkın düz kaidelidir. Gövde üzeri yivlidir. Ağız kenarında küçük kırıklar vardır. Hamur, mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 7/4 (Light Reddish Brown)

Astar Rengi: 5 YR 5/4 (Reddish Brown)

Firnis Rengi: 7.5 YR 3/4 (Dark Brown)

Benzer Örnekler: Kerameıkos IX 1959, Taf. 67, No. 356, 1; Tarsus I 1950, Fig. 135 No. 248.

Tarihlendirme: MÖ 325-300

Katalog No: 18

Buluntu No: M-9.2

Adı: Cam hydria

Ölçüler: h: 7.4 cm, AR: 2.2 cm, KR: 1.9 cm

Tanım: Lacivert cam hamurlu, düz ağız kenarlı, silindirik boyunlu, omuzdan kaideye doğru daralan gövdeli, kısa kaidelidir. Ağız kenarından çıkan kulp gövdeye dikey olarak bağlanmıştır. Omuz üzerinde de yatay olarak simetrik iki kulp mevcuttur. İç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilmiştir. Gövde kobalt renkte yarı saydam camdan yapılmıştır. Gövde üzerinde opak sarı ve beyaz renkte cam sarılarak ve bir alet yardımıyla aşağı doğru çekilerek dekor oluşturulmuştur. Aletin izleri dikey girintiler olarak izlenir. Bir dikey, iki yatay kulp ve kaide sonradan takılmıştır. Ağız kenarı gövde ile aynı renkte cam sarılarak düzeltilmiştir.

Benzer Örnek: Hayes 1975: Pl. 2, No. 21.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl sonları

Katalog No: 19

Buluntu No: M-10-1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 8.7 cm, AR: 1.8 cm, KR: 1.7 cm

Tanım: Dışa çekik taşkın ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan hafif şişkin gövdeli, ayaksız, dışa taşkın düz kaidelidir. Ağızdan gövdenin alt kısmına doğru belirli aralıklarla yapılmış kabı çevreleyen bant izleri görülmektedir. Dip kısmında küçük kırık ve eksiklik vardır. Hamur, kum ve mika içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 7/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Kum, mika

Astar Rengi: 5 YR 7/4 (Pink)

Firnis Rengi (Bant): 2.5 YR 6/8 (Light Red)

Benzer Örnek: Rotroff-Oliver 2003: 69, Pl. 13, No. 253.

Tarihlendirme: MÖ 3. yüzyıl ilk yarısı

Katalog No: 20

Buluntu No: M-11.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 10.5 cm, AR: 2.2 cm, KR: 2.3 cm

Tanım: Dışa çekik taşkın ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, kısa ayaklı, dışa taşkın düz kaidelidir. Boyun kısmında ve gövde üzerinde perdah izleri görülen kabın yüzeyinde yer yer küçük aşınmalar vardır. Hamur, mika, kalsit ve kum içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 7/3 Pink

Astar Rengi: 5 YR 3/1 Very Dark Grey

Benzer Örnekler: Kerameıkos ıx 1959, Taf. 96, E-96-1; Agora xxxııı 2006, 200, Fig. 62, No. 420.

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın ilk yarısı

Katalog No: 21

Buluntu No: M-11.2

Adı: Pişmiş toprak kandil

Ölçüler: U: 8.5 cm, G: 5.4 cm, KR: 4.5 cm

Tanım: Discus deliği geniş olup çevresinde herhangi bir bezeme yoktur. Fitil deliği öne doğru uzatılmış ve sağlamdır. Düz dipli olan kandilin yüzeyindeki astarda dökülmeler vardır. Fitil deliğinde yanma izi olan kandilin yüzeyinde yer yer aşınmalar görülmektedir. Hamur, az mika ve bol kalsit içerir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 7/4 (Light Reddish Brown)

Astar Rengi: 10 R 5/8 (Red)

Benzer Örnek: Tezgör ve Sezer 1995: 101, No. 273.

Tarihlendirme: MÖ 3. yüzyıl

Katalog No: 22

Buluntu No: M-12.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 8 cm, AR: 2.5 cm, KR: 2.6 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, **kısa ayaklı, düz kaidelidir. Yüzeyinde yer yer korunmuş firnis izleri görülmektedir.** Hamur, mika, kalsit ve kum içerir.

Hamur Rengi: 7.5 YR 7/2 (Pinkish Grey)

Astar Rengi: 7.5 YR 5/2 Brown

Benzer Örnekler: Braun 1994: Taf. 7y, QO 41; Erıdanos Nekropole 1966: Beilage 59: No. 170 (HS 200), 2.

Tarihlendirme: MÖ 325-300

Katalog No: 23

Buluntu No: M-12.2

Adı: Pişmiş toprak kase

Ölçüler: h: 4 cm, AR: 6 cm, KR: 4.4 cm

Tanım: İçe dönük ağızlı, geniş gövdeli, yüksek halka kaidelidir. Hamur, mika, kum ve kalsit içerir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)

Astar Rengi: 7.5 YR 2.5/1 (Black) (Dış)

Benzer Örnekler: Agora xıı 1971, s. 296, No. 838; Thompson 1934: Fig. 4, A 20; Samothrace ıı 1998, 450, h 11/1.

Tarihlendirme: MÖ 350-300

Katalog No: 24

Buluntu No: M-13.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 9.9 cm, AR: 1.4 cm, KR: 1.8 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, kısa ayaklı, dışa taşkın düz kaidelidir. Gövde üzerinde yer alan birbirine paralel yiv bezemeleri görünmesine rağmen iyi korunamamıştır. Ağız kenarında küçük bir eksiklik vardır. Mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 7.5 YR 6/3 (Light Brown)

Firnis Rengi: 7.5 YR 5/3 (Brown)

Benzer Örnekler: Metzger 1998, 196, Abb. 244, No. 430; Kerameıkos ıx 1959, Taf. 67. No. 357, (HW 42).

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl sonları - MÖ 3. yüzyıl başları

Katalog No: 25

Buluntu No: M-13.2

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 7.6 cm, AR: 2 cm, KR: 1.8 cm

Tanım: Basit ağız kenarlı, kısa silindirik boyunlu, armudi gövdeli, hafif dışa taşkın düz kaidelidir. Gövde üzerinde yer alan birbirine paralel yiv bezemeleri kısmen gözükmektedir. Boyun kısmı kırık olup sonradan yapıştırılmıştır. Ağız, gövde ve dip kısmında aşınmalar vardır. Hamur, kum ve az mika içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)

Astar Rengi: 2.5 YR 4/8 (Red**)**

Benzer Örnek:. Agora xıı 1971, 340, Pl. 363, No. 1491; Agora xxxııı 2006, 289, Fig. 62.

Tarihlendirme: MÖ 4 yüzyıl sonları

Katalog No: 26

Buluntu No: M-13.3

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 6.7 cm, AR: 2.2 cm, KR: 2.2 cm

Tanım: Basit ağız kenarlı, silindirik boyunlu, armudi gövdeli, kısa düz kaidelidir. Gövde üzerinde birbirine paralel yivler mevcuttur. Hamur, kum, mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 8/3 (Pink)

Astar Rengi: 5 YR 7/3 (Pink)

Firnis Rengi: 7.5 YR 4/4 (Brown), bozulmuş firnis

Benzer Örnekler: Kerameıkos ıx 1959, Taf. 67, No. 355/3.

Tarihlendirme: MÖ 4. yüzyıl sonları

Katalog No: 27

Buluntu No: M-14.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 13.1 cm, AR: 1.8 cm, KR: 2.4 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan hafif **şişkin gövdeli,** dışa taşkın düz kaidelidir. Yüzeyinde yer yer korunmuş firnis izleri görülmektedir. Hamur, mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Firnis Rengi: 5 YR 3/3 (Dark Reddish Brown)

Benzer Örnekler: Kerameikos ıx 1959, Taf. 96 E 88/1; Agora xxxııı 2006, 290, Fig. 62, No. 420.

Tarihlendirme: MÖ 3.yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: 28

Buluntu No: M-14.2

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 14.8 cm, AR: 2 cm, KR: 3.2 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan hafif **şişkin gövdeli,** dışa taşkın düz kaidelidir. Yüzeyini tamamen kaplayan astarda yer yer dökülmeler gözükmektedir. Gövde ve dip kısmında küçük aşınmalar vardır. Hamur, mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 7/6 (Light Red)

Astar Rengi: 2.5 YR 3/1 (Dark Reddish Gray)

Benzer Örnek: Agora xxxııı 2006, 290, Fig. 62, No. 415.

Tarihlendirme: MÖ 3. yüzyıl

Katalog No: 29

Buluntu No: M-14.3

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 15.3 cm, AR: 1.7 cm, KR: 3.1 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan hafif **şişkin gövdeli,** dışa taşkın, düz kaidelidir. Kırık ve parçalı olarak ele geçmesine rağmen restorasyonu tamamlanmıştır. Hamur, kum, bol mika ve az kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)

Astar Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)

Benzer Örnek: Agora xxxııı 2006, 290, Fig. 62, No. 415.

Tarihlendirme: MÖ 3. yüzyıl

Katalog No: 30

Buluntu No: M-14.4

Adı: Bronz sikke

Ölçüler: R: 12 mm A: 1.96 gr

Ön Yüz: Tanımsız

Arka Yüz: Tek kulplu kap (Kymillion) (?)

Benzer Örnek: Sng Copenhagen 47, Plate 2, No. 47.

Tarihlendirme: MÖ 3. yüzyıl (Kontekst)

Katalog No: 31

Buluntu No: M-14.5

Adı: Cam alabastron

Ölçüler: h: 9.6 cm, AR: 2.5 cm, KR:2.5 cm

Tanım: Dışa çekik düzleştirilmiş ağız kenarlı, silindirik boyunlu, silindirik gövdeli, yuvarlak diplidir. İç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilmiştir. Gövde kobalt renkte yarı saydam camdan yapılmıştır. Üzerine opak beyaz cam sarılarak boyunda, omuzda ve dipte düzensiz çizgiler, gövde ortasında zigzaglar oluşturulmuştur. Bu zigzagların oluşturulması sırasında kullanılan aletin izleri gövde üzerinde dikey girintiler olarak görülmektedir. Ağız kısmına gövde ile aynı renkte cam sarılarak bu kısım düzeltilmiştir. Kulp yoktur ya da kayıptır (?). Bu form uzun ömürlü bir formdur. Ağız kenarında küçük bir kırığı olan kabın, yapımından kaynaklanan bir deformasyon görülmektedir**.**

Benzer Örnekler: Hayes 1975: Pl. 20, No: 20; Akat vd. 1984: Resim 10.

Tarihlendirme: MÖ 4. ve 3. yüzyıllar

Katalog No: 32

Buluntu No: M-15.1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium

Ölçüler: h: 17.6 cm, AR: 2.1 cm, KR: 2.2 cm

Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, uzun silindirik boyunlu, iğ formlu gövdeli, uzun ayaklı ve dışa taşkın düz kaidelidir. Kaide kısmında aşınmalar olan buluntunun boyun kısmında ki kırık restore edilmiştir. Hamur, kum, mika ve kalsit içermektedir.

Hamur Rengi: 7.5 YR 5/6 (Yellowish Red)

Astar Rengi: 5 YR 5/8 (Yellowish Red)

Benzer Örnekler: Gürler 1994: Çizim 38, Lev. 28, No.134; Mitsopoulos-Leon 1991: Taf. 211, No. 017, Taf. 212, No. 018.

Tarihlendirme: MÖ 2. yüzyılın ilk yarısı

Katalog No: 33

Buluntu No: M-16-1

Adı: Pişmiş toprak unguentarium parçası

Ölçüler: h: 7.1 cm (Korunan) KR: 7.1 cm

Tanım: Boyundan itibaren, ağız kısmı korunamamıştır. İnce, uzun bir forma sahiptir. İğ biçimli gövde, uzun ayak ve dışa taşkın düz kaidelidir. Kalsit ve az mika içermektedir.

Hamur Rengi: 5 YR 7/3 (Pink)

Astar Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)

Benzer Örnek: Kerameıkos ıx 1959, Taf. 69, No. 387 6-7.

Tarihlendirme: MÖ 2. yüzyıl

Katalog No: 34

Katalog No: M-16-2

Adı: Pişmiş toprak kadın figürini

Ölçüler: h: 16.5 cm, G: 11 cm

Tanım: Kırmızı hamurlu, başı ile gövdenin bele kadar olan kısmı korunmuş kadın figürinidir. Yüz detayları belirgindir. Ortadan ikiye ayrılmış olan saç, arkada topuz yapılmıştır. Başın arka kısmında yer alan örtü, ense altına kadar uzanmıştır. Başın büyüklüğü, gövdeye göre orantısızdır. Tüm bedeni sarmakta olan elbise detayları ise belirgindir. Sağ kol omuz hizasından kıvrılmış olup, elbisenin altında yer almaktadır. Sol kol dirsekten kıvrılmış olup olasılıkla bele dayanmıştır. Bir kısmı korunmuş olan havalandırma deliği eserin sırt kısmında yer almaktadır. Parçalar halinde ele geçen eser yapıştırılmış, eksiklikler ise tamamlanmıştır.

Benzer Örnekler: Burn ve Higgins 2001: 260-261, Pl. 141, No. 2865; Burr-Thompson 1963: 132, Pl. XLVIII, No. 229-230.

Tarihlendirme: MÖ 2. yüzyıl

KAYNAKÇA

Agora xii 1971: B. Sparkes, L. Talcott, *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th an 4th Centuries* BC, Agora, Volume XII, Princeton.

Agora xxxiii 2006: S. I. Rotroff, *Hellenistic Pottery: The Plain Wares, Vessels for Long-Term Storage*, Agora, Volume XXXIII, New Jersey.

Akat vd. 1984: Y. Akat, N. Fıratlı, H. Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu/ Catalogue of Glass in the Hüseyin Kocabaş Collection*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Anderson-Stojanovic 1987: V. Anderson-Stojanovic, "The Cronology and Function of Ceramic Unguentaria", *AJA* 91, Vol. 4, 105-122.

Anderson vd. 1954: J. K. Anderson, M.S.F. Hood, J. Boardman, "Excavation on the Kofina Ridge, Chios", *BSA*, 49, 1954, 123-182.

Arslan 2009: N. Arslan, "2006 Yılı Assos Kazı Çalışmaları", *TAD*, Sayı: 8, 49-58.

Atila vd. 2015: C. Atila, E. Korkmaz, B. Gürman, "Kyme Doğu Nekropolü Mezar Tipleri", *Prof. Dr. Ömer Özyiğit'e Armağan – Studies in Honour of Ömer Özyiğit*, (ed.) E.Okan, C.Atila, Ege Yayınları, 13-27.

Becq ve Mathieux 2003: J. Becq, M. Mathieux, "Les Tanagréennes de Tanagra – IV e –III esiecles avant J.-C." *Mythe et Archéologie, Catalogue de l'Exposition – Musée du Louvre, Paris 15 sept 2003 – 5 janvier 2004*, Paris, 186-231.

Berlın-Slane 1997: A. Berlin, K.W.Slane,"The Hellenistic and Roman Pottery: The Plain Wares-The Fine Wares", *Tel Anafa II, i*, Journal of Roman Archaeology, Supplementary No: 10, (ed.) S.C. Herbert, Ann Arbor, 1997.

Boardman 2003: J. Boardman, *Siyah Figürlü Atina Vazoları*, çev. Gürkan Ergin, Homer Kitabevi, İstanbul.

Braun 1994: K. Braun,"Frühhellenistische Brandgräberaus dem Theonichosbezirk", *3. Epistimoniki Synantisigia tin EllenistikiKeramiki: Chronologimena Synola Ergastivia 24-27 Septembrion 1991*, Thessaloniki.

Bruneau 1970: P. Bruneau, "Tombes d'Argos", *BCH* 94, 437-531.

Burn ve Higgins 2001: L. Burn, R. Higgins, *Catalogue of Greek Terracottas in the British Museum, Vol. 3*, The Trustees of the British Museum, London.

Burr-Thompson 1963: D. Burr-Thompson, *Troy the Terracotta Figurines of the Hellenistic Period Supplemantary Monograph 3*, Princeton University Press.

Clara Rhodos ii 1928: G. Jacopi, *La Necropoli Di Pontamo (Calchi)*, Clara Rhodos, Vol: II, Rodi.

Clara Rhodos iii 1929: G. Jacopi, *Scavi Nella Necropoli Di Jalisso 1924-1928*, Clara Rhodos, Vol: III, Rodi.

Clara Rhodos iv 1931: G. Jacopi, *Scavi Nelle Necropoli Camiresi 1929-1930*, Clara Rhodos, Vol. IV, Rodi.

Clara Rhodos vi-vii 1932: G. Jacopi, *Esplorazione Archeologica Di Camiro II*, Clara Rhodos, Vol: VI-VII, Part I, Rodi.

Corinth xiii 1964: C. Blegen, H. Palmer, R. Young, *The North Cemetery*, Corinth, Volume XIII, Princeton.

Cyprus iv 1956: O. Vessberg, A. Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, SCE IV, 3, Stockholm.

Çokay-Kepçe2006: S. Çokay-Kepçe, *Antalya Karaçallı Nekropolü: The Karaçallı Necropolis Near Antalya*, AKMED Yayınları, Antalya.

Daremberg ve Saglio 1963: C. Daremberg, E. Saglio, *Dictionnaire Des Antiquites Grecques et Romaines*, Graz.

Eridanos Nekropole 1966: B. Schlörb-Vierneisel, "Gräber und Opferstellen", Eridanos Nekropole, *AM* 81, Berlin, 4-121.

Evren ve İçten 1997: A. Evren, C. İçten, "Selçuk-Efes 3447 Parsel Kurtarma Kazısı", *Birinci Uluslararası Geçmişten Günümüze Selçuk Sempozyumu* (4–6 Eylül 1997 Selçuk) İzmir, 41–50.

Foça 2011: S. Foça, İzmir İli Aliağa İlçesi Kendirci Mevkii İDÇ Liman Kurtarma Kazısında Ortaya Çıkarıl*an Bir Grup Mezarın İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Forbeck 1998: E.Forbeck, *Die Nekropolen von Milet: Die Grabungen 1901 bis 1909 und die Arbeiten der Jahre 1993 bis 1996*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ruhr-Universität Bochum, Bochum.

Gauckler 1915: P. Gauckler, *Necropoles Puniques de Carthage I-II*, Paris.

Güngör 2006: Ü. Güngör, *Klazomenai Yıldıztepe Nekropolisi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Gürler 1994: B. Gürler, *Metropolis'in Hellenistik Dönem Seramiği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Hartlaub 1951: G. F. Hartlaub, *Zauber des Spiegels: Geschichte und Bedeutung des Spiegels in der Kunst*, München.

Hayes 1975: J.W. Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, Toronto.

Hayes 1991: J. W. Hayes, *The Hellenistic and Roman Pottery*, PAPHOS, Vol.3, Nicosia.

Hellström 1965: P. Hellström, *Pottery of Classical and Later Date Terracotta Lamps and Glass*, Labraunda II, Part I, Lund.

Hürmüzlü 2003: B. Hürmüzlü, *Klazomenai-Akpınar Nekropolisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

İdil 1989: V. İdil, "Aiolya'da Kyme Antik Kenti'nde Yapılan Yeni Kazılar", *Belleten* 53, 506-523.

İren 2008: K. İren, "The Necropolis of Kyme Unveiled: Some Observations on the New Finds", *Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı*, Eurgetes, Cilt II, AKMED Yayınları, Antalya, 613-637.

Kerameikos ix 1959: U. Knigge, *Der Südhügel, Ergebnisse der Ausgrabungen*, Kerameikos IX, Berlin.

Konak ve Selçuk 2012: S. Konak, T. Selçuk, "Batı Liman 1205 Parsel Kurtarma Kazısı 2011", *21.* Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu, (01-05 Nisan 2012 Marmaris), 185-198.

Korkmaz ve Gürman 2012: E. Korkmaz, B. Gürman, "İzmir ili Aliağa İlçesi Bozköy Biçerova Mevkii Kyme Antik Kenti Doğusu Sur Dışı Yapıları ve Doğu Nekropol Kurtarma Kazısı", *20. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, (25-29 Nisan 2011 Bodrum), 69-93.

Kurtz ve Boardman 1971: D. Kurtz, J. Boardman, *Greek Burial Customs*, Cornell University Press, New York.

Kurtz 1975: D. Kurtz, *Athenian White Lekythoi Patterns and Painters*, Clarendon Press, Oxford.

Lafli 2003: E. Laflı, *Studien Zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantik-Frühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien un Pisidien (Sud Turkei): Der Forschungsstand und Eine Aus wahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Inauguraldissertation zur Erlagung der Doktorwürde Vorgelegt der Philosophischen Fakültät der Universität zu Köln.

La Marca 2010: A. La Marca, "Kyme 2008 Yılı Kazı Çalışmaları", *30. KST*, 4. Cilt (25-29 Mayıs 2009 Denizli) Ankara, 397-416.

Metzger 1998: I. Metzger, "Keramik und Lampen", Karl Reber (Hrsg), Die Klassichen und Hellenistischen Wolmnauser im Westquartier, *Eretria* X, Lausanne, 173-227.

Mitsopoulos-Leon 1991: V. Mitsopoulos-Leon, *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde*, FİE, IX, 2/2, Wien.

Mollard-Besques 1963: S. Mollard-Besques, *Musée National du Louvre Catalogue Raisonné des Figurines et Reliefs en Terre Cuite Grecques, Etrusques et Romaines Volume II Myrina,* Editions des Musées Nationaux, Paris.

Morris 1992: I. Morris, *Death-Ritual and Social Structure in Classical Antiquity*, Cambridge, 1992.

Nohlen ve Radt 1978: K. Nohlen, W. Radt, *Kapıkaya, Ein Felsheilig tumbei Pergamon*, AvP, XII, Berlin.

Pendergrast 2007: M. Pendergrast, "Mirror Mirror: A Historical and Psychological Overview", *The Book of the Mirror: An Interdisciplinary Collection Exploring the Cultural Story of the Mirror*, (ed.) M. Anderson, Cambridge.

Philipp 1981: H. Philipp, "Archaische Graber in Ostionien", İst. Mitt. 31, 1981, 149-166.

Plinius: *Naturalis Historia*

Richter ve Milne 1935: G. M. A. Richter, M. J. Milne, *Shapes and Names of Athenian Vases*, New York.

Rotroff 1984: S. I. Rotroff, "The Origins and Chronology of Hellenistic Gray Unguentaria", (in) The Eighty-Fifth General Meeting of the Archaeological Institute of America, *AJA* 88, No. 2, 234-264.

Rotroff ve Oliver 2003: S. I. Rotroff, *The Hellenistic Pottery from Sardis: The Finds Through 1994*, Archaeological Exploration of Sardis, Monograph 12, London.

Samothrace ii 1998: B.E. Dusenbery, *Samothrace. The Necropolis and Catalogues of Burials*, Samothrace, New Jersey.

Schäfer 1968: J. Schäfer, *Hellenistische Keramik Aus Pergamon*, PF, Berlin.

Scherrer-Trinkl 2006: P. Scherrer, E. Trinkl, *Die Tetragonos Agora in Ephesos*, FIE, Band: XIII/2, Wien.

Smetana-Scherrer 1982: R. Smetana-Scherrer, "Spätklassische und hellenistische Keramik", *Alt-Ägina*, Band: II,1, Philipp Van Zabern, Mainz/ Rhein, 56-91.

Sng Copenhagen 1945: SNG Copenhagen, *SNG*, The Royal Collection of Coinsand Medals, Danish National Museum, Aeolis-Lesbos, Part 21, Copenhagen.

Strabon: Strabon, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası,* çev. Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2000.

Şimşek vd 2015: C. Şimşek, M. Bilgin, M. Okunak "Laodikeia Nekropolleri ve Mezar Tipleri", *ADerg* XX, 111-157.

Tarsus I 1950: H. Goldway, *The Hellenistic and Roman Periods*, Excavation at Gözlükule Tarsus I, Princeton, 1950.

Taylor 1957: D. Taylor, "Cosa: Black Glaze Pottery", *MemAmAc* 25, 65-117.

Tezgör ve Sezer 1995: D. Tezgör, T. Sezer, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu, Varia Anatolica VI/2, Cilt 1, İstanbul.

Thompson 1934: H. A. Thompson, "Two Centuries Hellenistic Pottery", *Hesperia* 3, Volume 4, 311-476.

Toynbee 1996: J. M. C. Toynbee, *Death and Burial in the Roman World*, Baltimore: John Hopkins University Press.

Tzannes 2004: M. C. Tzannes, "The Excavations of G. Oikonomos at the Archaic Cemetery of Monastirakia in Klazomenai, 1921-22", *Klazomenai, Teos and Abdera: Metropoleis and Colony, Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera*, (20-21 October 2001 Abdera), Thessaloniki, 97-120.

Olynthos V 1933: D. M. Robinson, *Mosaics, Vases, and Lamp of Olynthos Found in 1928 and 1931*, Baltimore.

Olynthos XIII 1950: D. M. Robinson, *Vases Found in 1934 and 1938*, Baltimore.

Özyiğit 2000: Ö. Özyiğit, "1998 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *21. KST*, 2. Cilt, (24–28 Mayıs 1999, Ankara), Ankara, 33-46.

Ünlü ve Özsaygı 2007: A. Ünlü, M. Özsaygı, "İzmir İli Aliağa İlçesi Gümrük Binası Sondaj Kazısı", *15. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, (24-26 Nisan 2006 Alanya) 13-24.

Ürkmez 2014: Ö. Ürkmez, "Aiolis Kymesi'nden Samurlu 877 Nekropolisi", *CollAnt* XIII, 337-381.

Von Graeve 1997: V. Von Graeve, "1994/95 Yılı Milet Çalışmaları", *XVIII. KST*, 1. Cilt, (27-31 Mayıs 1996 Ankara) Ankara, 529-554.

Yağız 2012: K. Yağız, *Kuzeybatı Anadolu'da İ.Ö. 1. Bin'de Ölü Gömme Gelenekleri*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Makale Gönderim Tarihi: 01.07.2017

Makale Kabul Tarihi: 27.02.2018

SERHAT FOÇA

Orcid ID: 0000-0002-9735-8126

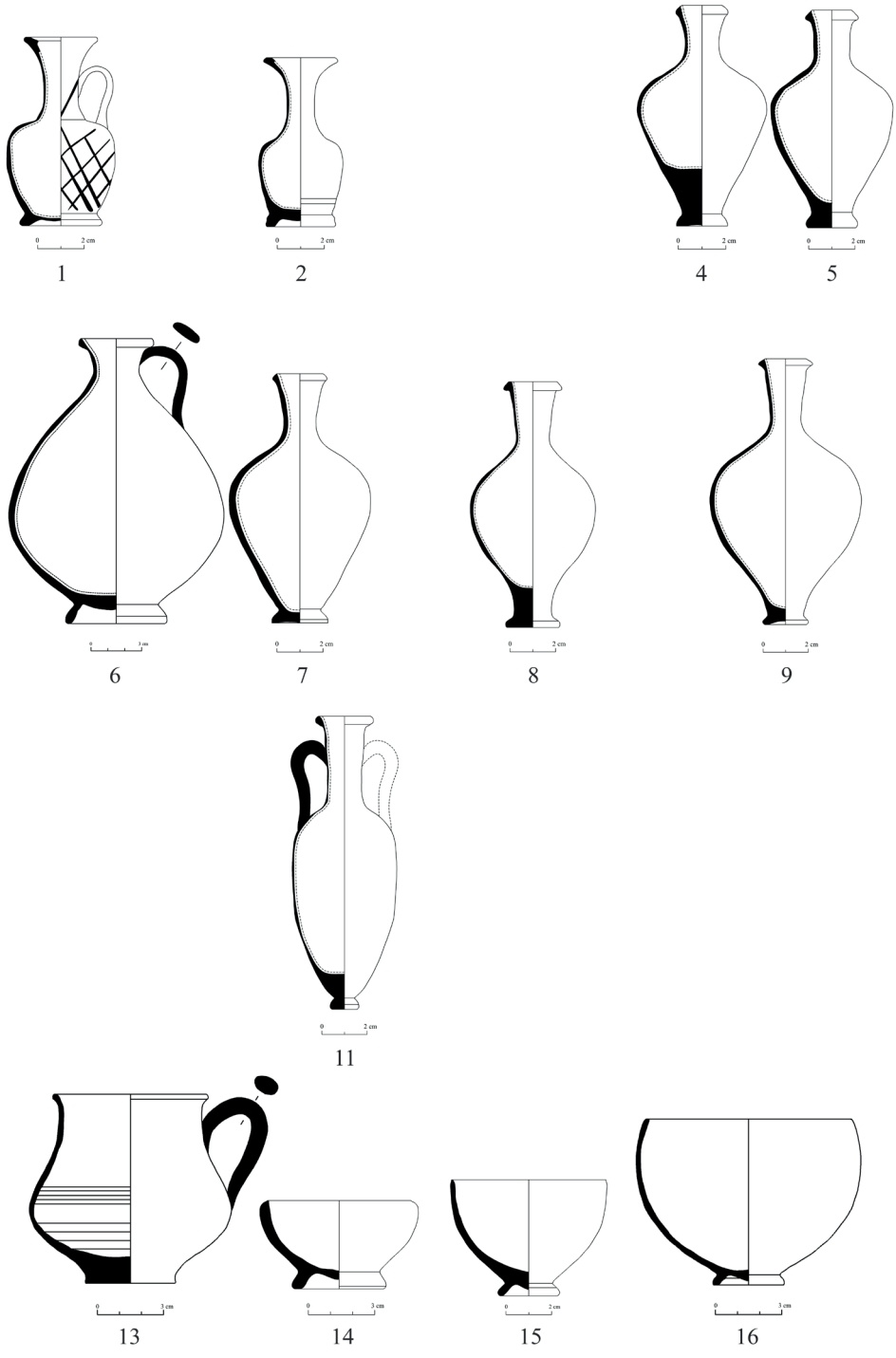
Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tınaztepe Yerleşkesi, Buca/İZMİR.
serhat.foca@gmail.com

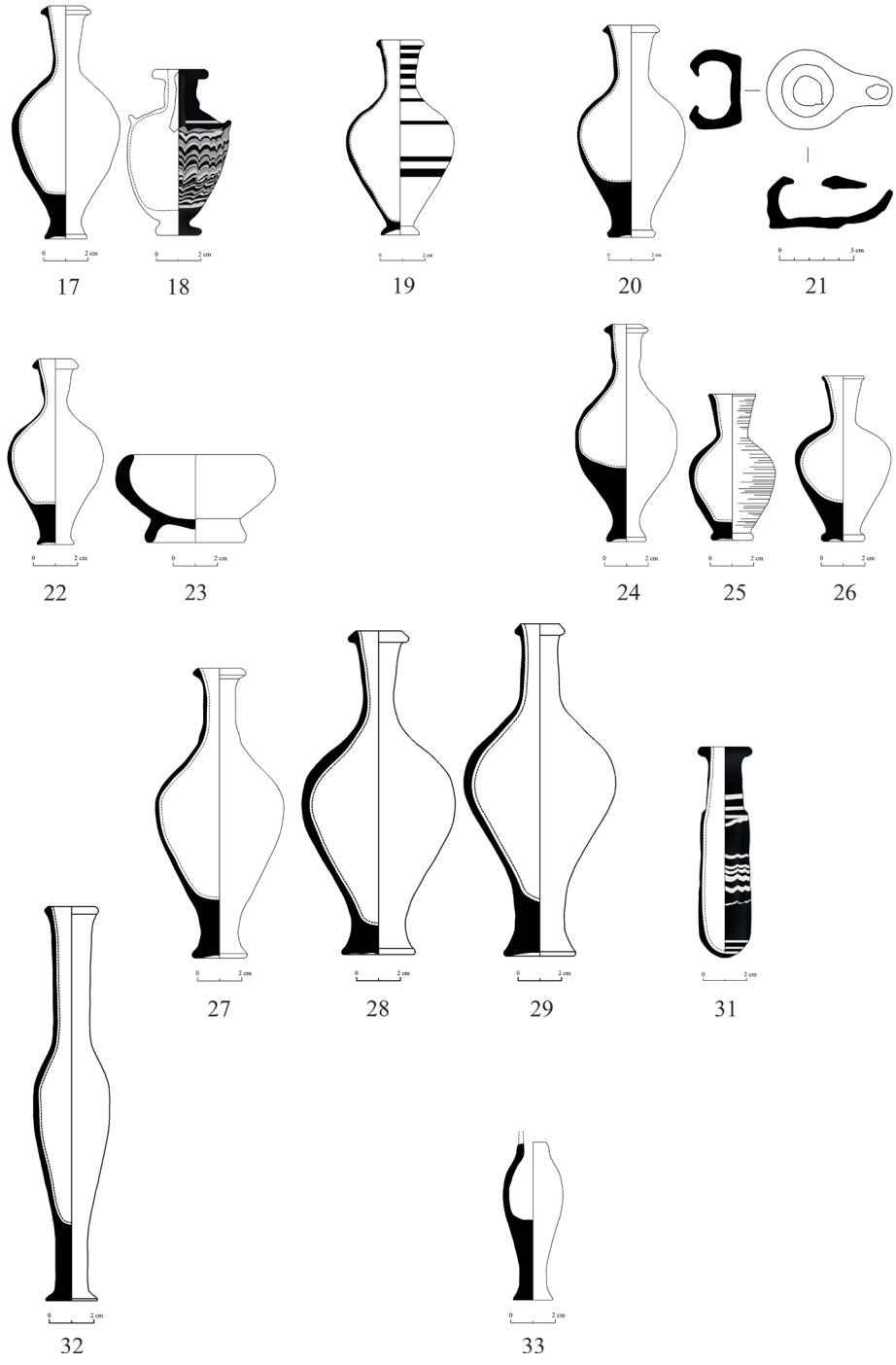
Resim 1: Kyme ve İDÇ Nekropolisi genel görünüm

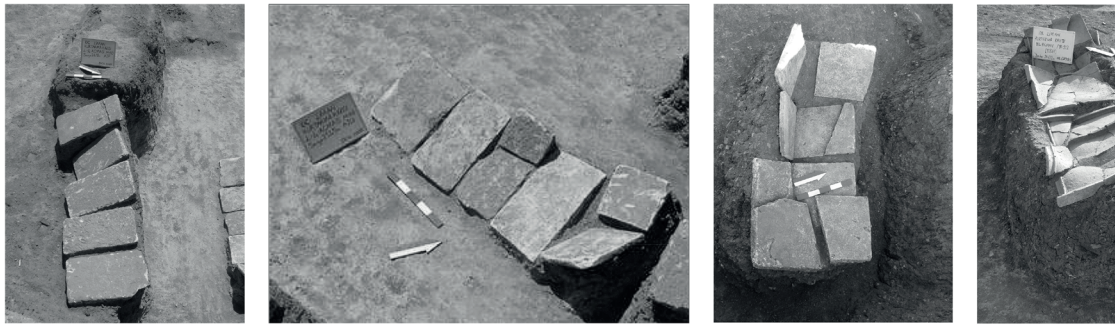
Resim 2: Nemrut liman bölgesinin genel görünümü

Çizim 1: Mezar Buluntuları

Çizim 2: Mezar Buluntuları

M-1 M-2 M-3 M-4

M-5 M-6 M-7 M-8

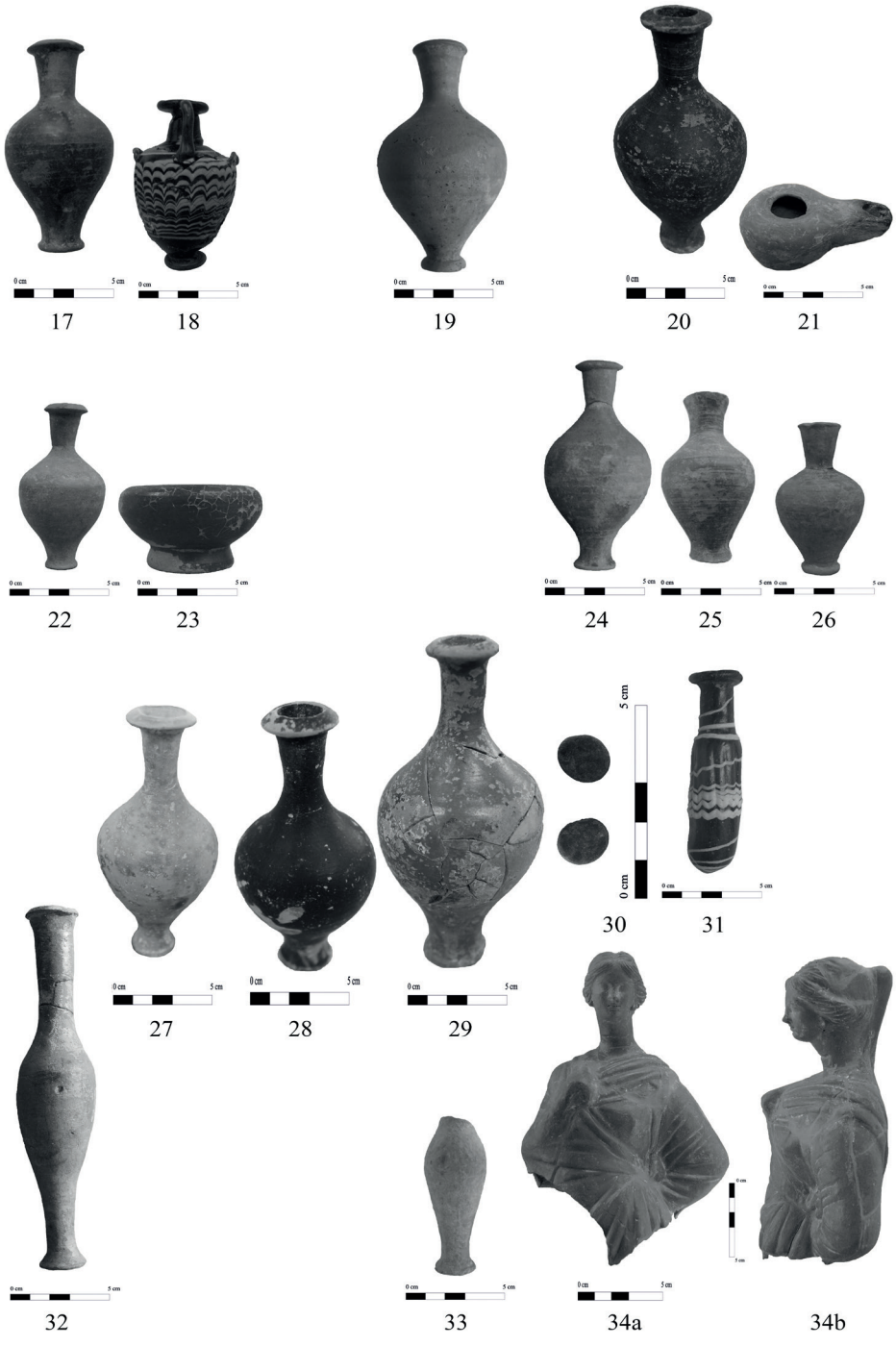
M-9 M-10 M-11 M-12

Levha 1: Mezar Tipleri

Levha 2: Mezar Buluntuları

Levha 3: Mezar Buluntuları